

Πρόβατα

Το Ιερό

Κελλί του Αγίου Αρτεμίου βρίσκεται στην Προβάτα, σε μια περιοχή που εκτείνεται από την Ιερά Μονή Καρακάλλου μέχρι τη Μορφονού, σε υψόμετρο που κυμαίνεται από 80 μέχρι 200 μέτρα, με καλλιεργούμενα κτήματα και μεγάλα επανδρωμένα κελλιά. Το 1772 η περιοχή ονομαζόταν Μεγάλη σκήτη της Πρόβατας και αριθμούσε 36 κελλιά. Τώρα αριθμεί περίπου 10 και ανάμεσά τους μέχρι το 1976 επιβλητικότερη ήταν η παρουσία του Κελλιού Άγιος Αρτέμιος.

Το Κελλί ιδρύθηκε πιθανόν τον 14^ο αιώνα από μοναχούς οι οποίοι έφυγαν από την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας και στην περίοδο της ακμής του ονομαζόταν «Σκήτη του Αγίου Αρτεμίου». Σιγά σιγά όμως έχασε τα δικαιώματά της Σκήτης και κατατάχθηκε στην 3^η τάξη (Κελλί). Μέχρι το 1863 το Κελλί ήταν Ελληνικό και εγκαταβιούσαν εδώ 4-5 μοναχοί. Τίποτα βέβαια δεν θύμιζε την παλαιά του αίγλη.

*Ἡ πολυπληθὴς συνοδεία Ῥώσων μοναχῶν
στὴν κεντρικὴ ἐσωτερικὴ εἴσοδο τοῦ Κελλίου.*

Το 1863 παραχωρήθηκε από την κυρίαρχο Μονή της Μεγίστης Λαύρας, στην οποία πάντα ανήκε, σε Ῥώσους μοναχούς. Ο Γέροντας, Ιερομόναχος Ιγνάτιος, στον οποίο παραχωρήθηκε, ήταν ο εκπρόσωπος του Πατριάρχη της Μόσχας στην Κωνσταντινούπολη. Αυτός ανακατασκεύασε το Ναό, προσθέτοντας στον πρώτο όροφο παρεκκλήσι αφιερωμένο στη Σκέπη της Υπεραγίας Θεοτόκου, δίπλα στα ερείπια του αρχαίου Ναού των Αρχαγγέλων.

Μετά τον θάνατο του Ιγνατίου, το 1877, το Κελλί παραλαμβάνει ο Ιερομόναχος Παρθένιος, ο οποίος παρέμεινε Γέροντας του Κελλιού για είκοσι οκτώ χρόνια. Την εποχή αυτή ο αριθμός των μοναχών ήταν 40, από τους οποίους οι 10 ήταν Ιερομόναχοι. Με την πάροδο του χρόνου η αδελφότητα των Ῥώσων μεγάλωσε για να αριθμεί στο τέλος του 19^{ου} αιώνα 55 πατέρες και λίγο πριν το 1917 περισσότερους από 60. Ο Παρθένιος ανοικοδόμησε τον ξενώνα και τον αρσανά του Κελλιού.

Ας δούμε τι αναφέρει για το Κελλί ο Γεράσιμος Σμυρνάκης (1902):

«Ἐκ των κελλίων τούτων (σημ. της Προβάτας) ἐν μὲν εἶναι ρωσσικόν, το του αἱγίου Ἀρτεμίου, τρία δὲ ρωμουνικά. Το του αἱγίου Ἀρτεμίου, ἔχον 55 πατέρας, ἀπαρτίζεται ἐκ μίας μεγάλης πτέρυγος τριωρόφου κατ' ἀνατολάς μετὰ μεγάλου Ναοῦ του Ἀγίου Ἀρτεμίου καὶ ἐτέρου τῆς αἱγίας Σκέπης κάτωθι. Ἡ πτέρυξ αὕτη κάμπτουσα πρὸς δυσμὰς τείνει νὰ ἐνωθῇ πρὸς τὴν δυτικὴν πτέρυγα, οὕτως ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ Μονὴ τετράπλευρος. Κεῖται δὲ ἐπὶ λοφοσειρὰς μαστειδούς μικρόν ἄνωθεν του παλαιοῦ κελλίου, οὗτινος σώζεται το ναΐδιον, ὅπερ μέλλουσιν οἱ ἐν αἱγίῳ Ἀρτεμίῳ ν' ἀνεγείρῳσιν εἰς μεγαλοπρεπὴ Ναόν μετὰ Κοιμητηρίου. Διατηρεῖ δὲ καὶ νεώριον (αρσανά)μεγαλοπρεπές, ἀνιδρυθέν ἐκ βάθρων τῷ 1894, ὅπερ ἀφίσταται αὐτοῦ 20' καὶ κεῖται παρὰ τὴν κεντρικὴν ὁδὸν καὶ τὴν διαχωρίζουσαν τὰ ὅρια των Μονῶν Λαύρας καὶ Καρακάλλου μεγάλην αλώδη φάραγγα».

Το 1905 πεθαίνει ο Παρθένιος και Γέροντας στο Κελλί γίνεται ο διάδοχός του Ιερομόναχος Αθανάσιος. Είναι η χρονιά που ο καταστροφικός σεισμός της Ιερισσού δεν αφήνει ανέπαφο και το Κελλί του Αγίου Αρτεμίου. Σημαντικότερες ζημιές υπέστη ο Ναός.

Από τα σημερινά σωζόμενα, έστω και κατεστραμμένα (όχι ολοκληρωτικά), η μεγάλη αντιρίδα στα ανατολικά του Ναού, φέρει επιγραφή 1867 (η οποία συμπίπτει με την κατασκευή του Ναού από τον Ιερομόναχο Ιγνάτιο 1863-67). Ο Ναός αυτός, μετά τον σεισμό του 1905, δέχεται το τελειωτικό χτύπημα από την καταστροφική πυρκαγιά, η οποία εκδηλώθηκε στις 28 Οκτωβρίου 1976.

Στον κάτω όροφο υπήρχε η Τράπεζα, το μαγειρείο και τα κελλιά των μοναχών και των προσκυνητών. Στον επάνω όροφο ήταν ο Ναός του Αγίου Αρτεμίου, το ηγουμενείο, τα γραφεία και τα αρχονταρίκια, ενώ παράλληλα αριστερά του Ναού υπήρχε εκθετήριο με εσωτερικό αίθριο.

Όλα τα άλλα κτίσματα του Κελλιού περιγράφονται από τον Παυλόφσκι (3 επτεμβρίου 1907) όπως είναι και σήμερα και είναι: αποθήκη-κηροπλαστείο, βουρδουναριό, μαγκειπιό (φούρνοι), πλυσταριό, λαδαριό, εργαστήριο, χαλκαδιό και στέρνες, ξενώνας, ξυλουργείο.

Από τα κειμήλια του παλαιού Αγίου Αρτεμίου υπάρχουν λείψανα που σώζονται μέχρι σήμερα στην κυρίαρχο Μονή Μεγίστης Λαύρας και είναι: η εικόνα της Παναγίας (που δωρίθηκε αρχικά από τη Λαύρα στο Κελλί), η εικόνα του Αγίου Αρτεμίου (σε θρόνο) και μια εικόνα σε ξύλο φοινικόδενδρου με πάρα πολλές παραστάσεις, όλες από ελεφαντόδοντο.

Το Κελλί του Αγίου Αρτεμίου εθεωρείτο και είναι και σήμερα, ένα από τα μεγαλύτερα σε έκταση ρωσικά Κελλιά και από άποψη κτισμάτων και από άποψη έκτασης γης (στρέμματα με αμπελώνες, ελαιώνες και κήπους) και τούτο γιατί παλιά λειτουργούσε σαν κεντρικός σταθμός για την ανάβαση προς τον Άθωνα, έχοντας περί τους τέσσερις χιλιάδες προσκυνητές περαστικούς κάθε χρόνο (στα έτη 1867-1900) σύμφωνα με γραπτές μαρτυρίες.

Σήμερα το Κελλί Άγιος Αρτέμιος στην Προβάτα είναι εξαρτηματικό της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας και βρίσκεται σε περίοπτη θέση της κελλιωτικής περιοχής. Κατεστραμμένο από την πυρκαγιά του 1976 μόνο ένα μικρό τμήμα του όλου συγκροτήματος είναι κατάλληλο για κατοίκηση. Σαν συγκρότημα κτισμάτων υπάρχουν ο κατεστραμμένος Ναός (διώροφος) και ένα μικρό τμήμα του κελλιού, καθώς επίσης ο τριώροφος παλιός ξενώνας, τμήμα του φούρνου, πλυσταριού, το λαδαριό, ο υδροφράχτης, το παλιό χαλκαδιό, το οποίο σήμερα είναι στέρνα νερού,

καθώς και δυο άλλες εξωτερικές στέρνες. Μέρος επίσης του συγκροτήματος του Κελλιού θα πρέπει να θεωρηθεί και ο αρσανάς ο οποίος βρίσκεται σε όρμο της παραλίας και φέρει το όνομα του Κελλιού.

Ο διώροφος Ναός του Κελλιού του Αγίου Αρτεμίου είναι κατεστραμμένος από την προαναφερθείσα πυρκαγιά. Λείπουν τα πατώματα, η σκεπή και τμήματα της λιθοδομής.

Κατεστραμμένα είναι και πολλά άλλα τμήματα του Κελλιού που θα πρέπει να επισκευασθούν για να γίνουν και πάλι προσβάσιμα και λειτουργικό.

Το έτος 1967 μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό για τη νεώτερη ιστορία του Κελλιού γιατί το έτος αυτό το αγοράζει ο Ιερομόναχος Εφραίμ από τους δύο εναπομείναντες Ρώσους μοναχούς και εγκαθίσταται σ' αυτό με συνοδεία δέκα μοναχών. Ο Ιερομόναχος Εφραίμ δίνει ζωή και την παλαιά αίγλη στο Κελλί αφού η φήμη του ήταν διαδεδομένη και οι επισκεπτόμενοι προσκυνητές του Κελλιού πάρα πολλοί. Σύντομα ο αριθμός των πατέρων αυξήθηκε και το 1972 η συνοδεία αριθμούσε είκοσι τέσσερις πατέρες.

Ο ιερομόναχος Έφραίμ έχοντας δεξιά του τόν μοναχό Εὐθύμιο καί στά ἀριστερά του τόν μακαριστό πατέρα του, Παναγιώτη, μετά τήν Ἀκολουθία τῆς μεγαλοσχημίας του.

Το 1973 η συνοδεία του γέροντος Εφραίμ εγκαταλείπει το Κελλί για να επανδρώσει την Ιερά Μονή Φιλοθέου, αφήνοντας σ' αυτό μικρή συνοδεία.

Μετά την πυρκαγιά του 1976, το Κελλί παρεδόθη στην Κυρίαρχο Μονή από την οποία μετά από έντεκα χρόνια, το 1987, το παραλαμβάνει, σε πολύ κακή κατάσταση, ο εκ της Ιεράς Μονής Φιλοθέου παλαιός Αγιοαρτεμίτης μοναχός Ευθύμιος, ο οποίος έκτοτε αγωνίζεται μαζί με φίλους και ευλαβείς πιστούς και σεβόμενους τον Μεγαλομάρτυρα προσκυνητές να το αναστυλώσει και να το κάνει πάλι λειτουργικό όπως πριν. Οι φωτογραφίες που ακολουθούν είναι από αυτή την προσπάθεια:

*Τό Κελλί τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου ὅπως τό παρέλαβε, τό 1987,
ὁ μοναχός Εὐθύμιος.*

*Τό έσωτερικό τῶν κελλίων μετά τήν καταστροφική πυρκαγιά
τοῦ 1976.*

Ὁ δυνόροφος Ναός τοῦ Κελλίου μετὰ τήν πυρκαγιά.

*Προσπάθειες αποκατάστασης τοῦ Ναοῦ ἀπὸ τὸν μοναχὸ Εὐθύμιο.
Ἐδῶ διακρίνεται ἡ πλάκα τοῦ πρώτου ὀρόφου τοῦ Ναοῦ.*

Ἀπό τίς ἐργασίες ἀποκατάστασεως τῆς στέγης τμήματος τοῦ Κελλιοῦ. Ὁ μοναχός Θεόκτητος, ἀδελφός κατὰ σάρκα τοῦ π. Εὐθυμίου καί ὁ μακαριστός πατέρας τους ἐπὶ τό ἔργον.

Ὁ μοναχὸς Εὐθύμιος στὴν εἴσοδο τοῦ κατεστραμμένου Κελλιοῦ.

*Μοναχοί τῆς Συνοδείας τοῦ Γέροντος Ἐφραίμ
καθαρίζουν φουντούκια ἀπό τό κτῆμα τοῦ Κελλίου.*

Οι φωτογραφίες είναι από το έντυπο που συνοδεύει το CD:

**ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ ΚΑΙ ΥΜΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΑΡΤΕΜΙΟΥ.**

Τον Φεβρουάριο του 2009 επισκέφθηκα το Ι. Κελλί του Αγίου Αρτεμίου και δημοσιεύω μερικές από τις φωτογραφίες που είχα βγάλει:

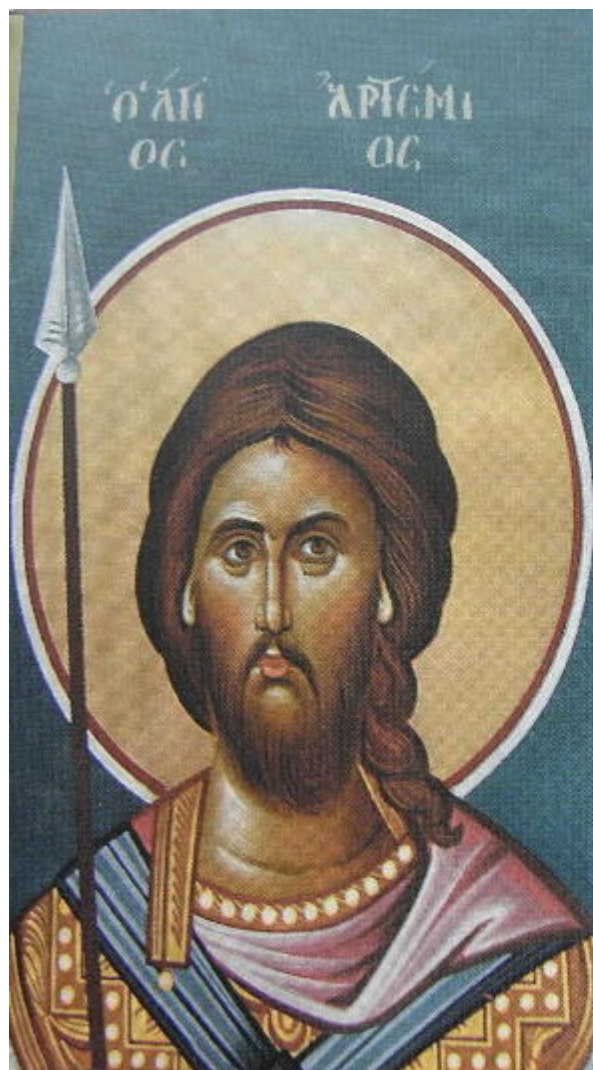

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ
ΚΑΙ ΥΜΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ
τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος
ΑΡΤΕΜΙΟΥ

Ψάλλει Βυζαντινὸς Χορὸς
φίλων τοῦ Κελλίου
τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου Προβάτας
Ἁγίου Ὁρους

Διευθίνει ὁ Ἰωάννης Κ. Παπαχρόνης

ΗΧΘ
ΓΕΝΝΗΣΗ

Πηγή: agioritikesmnimes.blogspot.gr